

SKREDULYKKE YTSTEVASSHORNET, SYKKYLVEN TORSDAG 07.04.2011

Rapport skrevet av: Kjetil Brattlien (bl.a. etter info fra Jan-Gunnar Hole – Sunnmøre Alpine Redningsgruppe, Jan Peder Hoggen – Volda og Ørsta Røde Kors Skredgruppe og John Kåre Flo – Politioverbetjent Ålesund).
Kontroll internt NGI: Frode Sandersen.

Det bemerkes at NGI ikke var på ulykkestedet og denne rapporten er basert på info fra andre.

Ulykkesoppsummering:

En skikjører (mann 35 år) omkom da en skavl brakk på toptur til Ytstevasshornet på Sunnmøre. Mannen var i en gruppe med 3 personer som tok av seg skiene og gikk på bena de siste 50 m til den ytterste toppen. På vei tilbake til skiene brakk skavlen under bena på sistemann, og mannen falt utfor et ca. 300 m høyt stup. Mannen ble lokalisert med skredsøker 1.6 m under snøen og gravd ut av organiserte letemannskaper 1 ½ dag senere. Dødsårsaken antas å være trauma (mekaniske skader).

Gruppen gikk langt unna kanten av skavlen, og trodde de var trygge siden de fulgte den vanlige ruta til den ytterste toppen. Det anslås at de var 7-10 m inn fra kanten av skavlen da den brakk. Skavlen brakk noe på skrått bakover mot mannen, og dermed var han ikke trygg selv om han gikk på fast grunn.

Gruppen var lokalkjent og alle hadde spade, søker og søkestang. De hadde skredkunnskap, og gravde i snøen og vurderte skredfaren på turen. Det var en tilsvarende ulykke på samme sted i 2007, men den gang overlevde mannen mirakuløst fallet.

Det er antatt å ha vært skredfare 3-markert da ulykken skjedde.

Redningsoppsummering:

Funnsted 32V N69.07713 E 03.82531 ca. 1015 moh. Mannen falt ut fra toppen ved ca. kote 1325, dvs. total fallhøyde på drøyt 300m. Ulykken skjedde ca. kl. 1945 og kameratene ringte straks 113. AMK varslet straks alle ressurser.

Luftambulansen (Lufttransport AS) fra Ålesund var på ulykkestedet ca. kl. 1956, dvs. allerede 11 minutter etter ulykken skjedde. Søket ble etter hvert avsluttet pga. enormt mye vind nede i veggen og pga mørke etter at sola gikk ned ca. kl. 2030. Parallelt kom redningspersonell fra Seaking, Norske redningshunder, politihunder, Røde Kors, Sunnmøre Alpine Redningsgruppe og politi. Været, mørket og skredfare gjorde at man ikke gikk inn med mannskaper i den bratte fjellsiden.

Neste dag (fredag) ble det ikke gjort omfattende søk pga dårlig vær, manglende sikt og skredfare. Lørdag morgen var forholdene bedre, og luftambulansen med personell fra Sunnmøre Alpine Redningsgruppe og Volda Ørsta Røde Kors Skredgruppe lokaliserte mannen med skredsøker i fjellsiden. Mannen lå under ca. 1.6 m med hard snø som var meget hard å grave i. Denne snøen antas hovedsakelig å være fra skavlen som han falt ut sammen med. Mannen antas å ha omkommet momentant.

Mannen hadde nye batterier på skredsøkeren og hadde fortsatt 75 % batterikapasitet da han ble funnet.

Været før og under hendelsen:

Det var ganske bra vær med temperatur rundt null grader da ulykken skjedde. Det var en del nysnø i fjellet, og vinden hadde transportert mye snø som bl.a. hadde bygd opp skavler.

Det var store lokale variasjoner i været i perioden før ulykken. Målestasjonen på Sæbø (21 moh) ligger ca. 16 km fra ulykkestedet og viste følgende nedbørsmengder dagene før ulykken: 26mm/1døgn, 63mm/3døgn, og 89mm/5døgn. Ørsta og Tafjord hadde vesentlig mindre nedbør disse dagene, og temperatur mellom +5 og +10 grader. NGIs stasjon på Strynefjellet 930 moh hadde temperatur rundt null grader i perioden, dvs. nedbøren forventes å ha kommet som snø i fjellet.

I Ørsta var det SV laber bris ulykkesdagen, men det var vindkast på 10-17 m/s. Det var trolig en del vind i fjellet før ulykken, og SV vind bygde ut skavlen hvor ulykken skjedde.

Fakta om skredet, terrenget og snøforholdene:

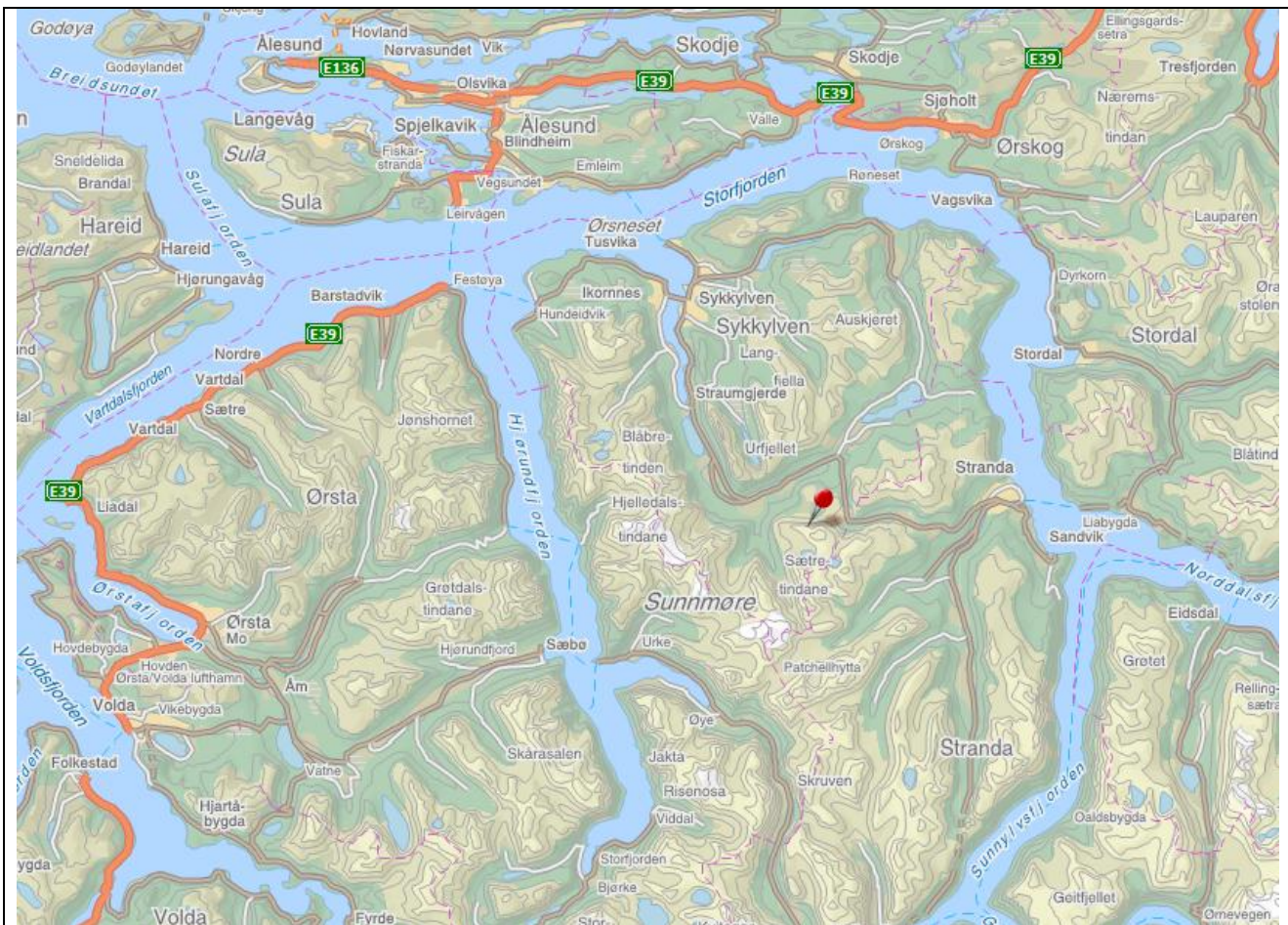
Det er mye vanskeligere å avgjøre stabiliteten av en skavl, enn stabiliteten i en skråning. Dette fordi skavler er utoverhengende som ofte gjør at vi ikke vet hvor langt ut de henger. Videre kan vi ikke benytte metoder for stabilitetsvurderinger fra skråninger til å avgjøre stabilitet av skavler. Skavler er derfor uforutsigbare og fordrer at vi holder oss langt unna.

Det er økt sannsynlighet for at skavler brykker i situasjoner hvor skavler bygger seg ut pga nedbør og vind. Sannsynligheten for skavlbrekk øker også når det er varmt vær.

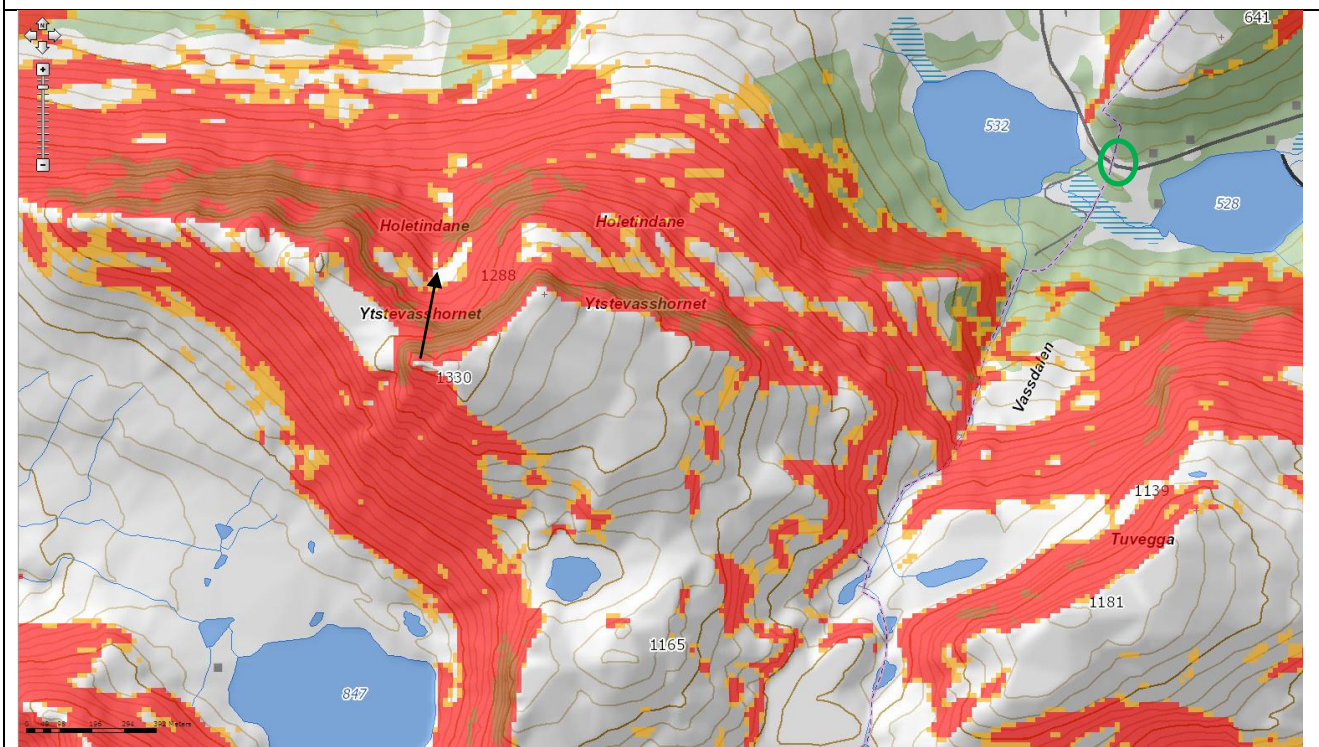
Ulykken skjedde i et meget bratt terreng som kan betegnes som en terrengfelle fordi konsekvensen av et skred vil bli meget alvorlig. Mannen falt først ca. 250 høydemeter nær vertikalt, så ca. 50 m i mindre bratt terreng.

Kommentarer:

- Skavlebrekk klassifiseres som et snøskred fordi det er snø som går til brudd. Det er også en faretype som er en naturlig del av vurderingen ved ferdsel i fjellet.
- Det har omkommet 6 personer ved skavlbrekk i Norge siden 2005, dvs. i gjennomsnitt 1 person hver vinter.
- Det er ofte store lokale og årlige variasjoner i hvor og når skavler bygger seg ut. Det er meget vanskelig å vite hvor langt ut skavler går, og hvor stabile de er. Skavler kan brykke av "bakover" slik at man blir revet med selv på tilsynelatende trygg grunn. Vis alltid stor forsiktighet i nærheten av skavler, og hold god avstand.
- Redningsarbeidet foregikk i et vanskelig og skredutsatt terreng. Den savnede hadde skredsøker, og det gjorde at søket var meget raskt og reduserte dermed risikoen for redningspersonell. Skredsøker er et sikkerhetsutstyr for alle som ferdes i fjellet, og det bidrar også til redusert eksponeringstid og redusert risiko for redningspersonell.
- Luftambulansen (Lufttransport AS) var på ulykkestedet allerede 11 minutter etter ulykken skjedde. Dette er trolig den raskeste reaksjonstiden noen sinne. Alle redningshelikoptre i Norge har nå skredsøker og Recco, og dermed øker sjansene til å kunne redde skredtatte.

Oversiktskart med ulykkested omtrentlig merket med rødt. Kilde www.kart.finn.no.

Fallsted og funnsted omtrentlig merket med pil. Utgangspunkt for turen merket med grønn ring. Helningskartet viser bratthet 27-30 grader (oransje), 30-45 grader (rødt) og 45-90 grader (brunt). Kilde: www.snoskred.no.

Rød pil viser omtrent fallet og funnstedet. Foto: Jan-Gunnar Hole.

Bilde fra funnsted hvor det er flatt. Det er ca. 25 grader bratt snøbakke opp til fjellet. Piler indikerer falllinje.
Foto: Volda og Ørsta Røde Kors Skredgruppe.

Bilde fra ulykke med skavlbrekk på akkurat samme plassen i 2007 hvor en person overlevde fall på 300 m.
Foto: Lufttransport AS.

Detalj fra ulykkestedet i 2007 med sporene til mannen som falt ut ytterst. Ulykken i 2011 skjedde da gruppa gikk omtrentlig ved rødt pil. Foto: Lufttransport AS.